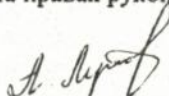

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ

На правах рукопису

КРУТОВА АНЖЕЛІКА СЕРГІЇВНА

**ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ
В УПРАВЛІННІ ТОРГОВО-ВИРОБНИЧИМИ
ПІДПРИЄМСТВАМИ**

Спеціальність: 08.06.04 - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків - 1997

Дисертацією є рукопис

робота виконана в Харківській державній академії технології та організації харчування

Науковий керівник - кандидат економічних наук, професор
Янчева Ліана Миколаївна

Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор
Білуха Микола Тимофійович

кандидат економічних наук, доцент
Фальченко Олександр Іванович

Провідна установа - Харківський державний аграрний
університет

Захист дисертації відбудеться 28 лютого 1997р. об 11 год.
на засіданні Спеціалізованої вченої ради К.02.34.03. при
Харківській державній академії технології та організації хар-
чування за адресою:

310051. Харків-51, вул. Ключівська, 333.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської
державної академії технології та організації харчування.

Автореферат розіслано 27 січня 1997р.

Вчений секретар Спеціалізованої
вченої ради

В.Осипчук В.І.Осипцев

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00442960 (P)

1 Загальна характеристика роботи.

1.1 Актуальність проблеми.

Об'єктивні процеси децентралізації системи управління, які пов'язані з виникненням альтернативних та рівноправних форм власності, характерних для ринкових відносин, викликають нагнійну потребу приведення у відповідність всіх елементів системи, що формує управління з адекватними їй засобами господарювання. Це тягне за собою необхідність вдосконалення обліку та оцінки найважливіших показників господарсько-фінансової діяльності.

Крім того, в нових умовах господарювання оцінка фінансового стану стає найважливішим додатком науково-обґрунтованого планування, регулювання та управління діяльністю всіх господарюючих суб'єктів, їх функціонування на ринку, взаємодії з банками, біржами, інвесторами і кредиторами.

Підвищення ефективності використання облікової інформації для оцінки фінансового стану є одним з найважливіших напрямків вдосконалення бухгалтерського обліку, як функції управління. Дослідження систем управління торгово-виробничих підприємств показало, що у нових умовах господарювання бухгалтерський облік не повною мірою відповідає сучасним вимогам. Не завжди забезпечується належна комплексність рішення завдань; інформація, що дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, видається недостатньо оперативною; нерідко аналітичні роботи виконуються поверхнево, без необхідних висновків та пропозицій; поволі впроваджуються в обліково аналітичну практику сучасні пакети прикладних програм (ППП) автоматизації збору та обробки облікової інформації.

Також присутні окремі недоліки у методиці комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Так, розрізнена система показників не дозволяє виділити узагальнюючий критерій, який би надав можливість найбільш вірно визначити ефективність роботи підприємства та зробити відповідні висновки про його конкурентоспроможність, потенціал в діловому співробітництві, рентабельності та діловій активності підприємства, незалежно від форми власності і виду діяльності.

1.2 Ступінь наукової розробки проблеми.

Перехід до ринкової економіки сприяє широкому розвитку підприємницької діяльності у всіх її формах. І з перших своїх кроків ця діяльність повинна бути ефективною. Для цього не-

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

обхідно мати обліково-аналітичну інформацію, яка б відповіда-
ла зрісшим вимогам оптимальної науково-обґрунтованої системи
управління підприємством.

Разом з тим, практика свідчить, що ряд актуальних проб-
лем, пов'язаних із вдосконаленням збору, обробки та вико-
ристанням облікової інформації вимагає нових досліджень, в
тому числі: у галузі автоматизованого рішення обліково-об-
числювальних завдань на базі персональних електронно-обчислю-
вальних машин (ПЕОМ); вибору необхідних ППП, які задовольня-
ли б потребам системи управління; визначення перспективних
напрямків діяльності підприємства та комплексної оцінки його
фінансового стану.

Суттєвий вклад в розробку теоретичних основ комп'ютери-
зації обліку та аналізу, а також методичних підходів до вико-
ристання облікової інформації підприємств з різними напрямка-
ми господарської діяльності внесли провідні вчені-економісти:
Білуха М.Т., Горелкін В.Г., Палій В.Ф., Шеремет А.Д., Сей-
фулін Л.С., Соколов Я.В., Левін В.С., Лівшиц Я.В., Новодвор-
ський В.Д., а також зарубіжні автори - Котлер Ф., Антоні
Роберт Н., Вольфганг Хойер, Кейн Е., Кінг У., Нідлз Б..

Вивчення опублікованих робіт показує, що цілий ряд прин-
ципово важливих питань, пов'язаних із удосконаленням обліко-
во-аналітичного забезпечення конкурентоспроможності, платіжо-
здатності та кредитоздатності підприємства, не знайшли свого
рішення. Теоретична та практична значимість проблеми, а також
недостатня її розробка зумовили вибір теми дисертаційного
дослідження.

1.3 Мета та завдання дослідження.

Метою дисертаційного дослідження є розробка рекомендацій
щодо удосконалення збору та обробки обліково-аналітичної
інформації в умовах автоматизованого робочого місця (АРМ) та
її використання для аналізу, поточного та перспективного пла-
нування.

Відповідно до накресленої мети в дисертації поставлені
такі завдання:

розкрити роль та значення бухгалтерського обліку як
інформаційної бази управління підприємством;

обґрунтувати необхідність та принципи створення інтегро-
ваних систем обробки даних з метою функціонування єдиної систе-
ми обліково-аналітичної інформації;

дослідити вітчизняний та зарубіжний досвід у галузі автоматизації збору, реєстрації та обробки облікової інформації, з метою прийняття ефективних управлінських рішень;

провести порівняльний аналіз сучасних програмних засобів автоматизації обліково-обчислювальних робіт в підприємствах;

виробити пропозиції по удосконаленню системи показників, що містяться в бухгалтерській звітності;

розробити рекомендації щодо формування облікової інформації в торгово-виробничих об'єднаннях "Хліб" в умовах АРМБ;

дослідити фінансовий стан спеціалізованих торгово-виробничих об'єднань;

запропонувати методику автоматизованого аналізу фінансового стану підприємства;

розробити моделі прогнозування фінансового стану торгово-виробничих об'єднань.

1. 4 Методика та методологія дослідження.

Методологічною основою дослідження стали розробки українських та зарубіжних авторів з питань удосконалення формування облікової інформації підприємств різноманітних форм власності та прогнозування їх діяльності на основі її аналізу. В процесі дослідження застосовані як загальнонаукові, так і спеціальні засоби. Обробка даних, що використовувалися у дисертації, здійснювалася з застосуванням ПЕОМ.

1. 5 Предмет та об'єкт дослідження.

Предметом дослідження була обрана діяча вітчизняна система формування та використання обліково-аналітичної інформації, а також зарубіжний досвід з напрямку дослідження.

Об'єктом дослідження було обрано торгово-виробниче об'єднання "Харківхліб".

1.6 Наукова новизна дослідження.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо формування та використання облікової і фінансово-аналітичної інформації в управлінні бізнесом і обґрунтованості різноманітних видів його політики в умовах АРМ.

1.7 Основні наукові результати, що виносяться на захист:

рекомендації щодо утворення мережі АРМ в системі управління торгово-виробничими об'єднаннями "Хліб";

методика формування облікової інформації при допомозі пакету прикладних програм "Бест";

методичні рекомендації по автоматизації процесу аналізу фінансового стану підприємства;

методичні підходи до комплексної рейтингової оцінки фінансової діяльності виробничо-торговельних об'єднань.

1.8 Практичне значення дослідження.

розроблені методичні рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку в умовах створення АРМ;

надані рекомендації з застосування різноманітних ППП залежно від розміру підприємства, обсягу облікової інформації, ступеня підготовки фахівців та автоматизації облікового процесу;

надані рекомендації з автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві з використанням ППП "БЕСТ";

запропоновано методик аналізу фінансово-господарської діяльності торговельного підприємства, що дозволить всебічно вивчити його фінансовий стан, збудувати моделі прогнозування тенденцій змін у фінансовому стані.

Всі рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, носять конкретний характер, представлені у вигляді таблиць, схем, алгоритмів та графіків.

1.9 Апробація і реалізація результатів дослідження.

Апробація основних положень дослідження проведена експериментально і шляхом впровадження в практичну діяльність торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб."

Основні положення і висновки, що містяться в дисертації, були представлені на обговорення і одержали схвалення на наукових конференціях Харківської державної академії технології та організації харчування в 1993, 1994, 1995 та 1996р.р., а також на міжнародній науковій конференції Херсонського міжрегіонального інституту бізнесу в 1996 році.

1.10 Публікації.

Основні положення дисертації відображені в чотирьох статтях, опублікованих в збірниках наукових праць Харківської державної академії технології та організації харчування і Херсонського міжрегіонального інституту бізнесу.

1.11 Обсяг і структура дисертації.

Дисертаційна робота складається із трьох розділів та списку літератури. Текстова частина роботи викладена на 149 машинописних сторінках, надрукованих через два інтервали. Дисертація містить 20 таблиць, 28 рисунків і 9 додатків.

2. Зміст роботи.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету і завдання дослідження, визначені методичні прийоми, інформаційне забезпечення виконаної роботи, розкриті її новизна і практична значимість.

В першому розділі "Удосконалення бухгалтерського обліку як інформаційної бази управління" розкрита роль бухгалтерського обліку як інформаційної функції системи управління підприємством. Обґрунтовано висновок про те, що всебічне рішення завдань бухгалтерського обліку на підприємствах торгівлі, виключення дублювання операцій з обробки облікової інформації, підвищення її вірогідності можливе лише за допомогою інтеграції інформаційних зв'язків бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку на базі використання сучасних засобів обчислювальної техніки. На підставі проведених досліджень, виділено три рівня складності обліково-обчислювальних завдань, що виконуються сучасними програмними засобами.

Узагальнення досвіду обробки обліково-економічної інформації на підприємствах різноманітних форм власності дозволили угрупувати завдання, пов'язані з управлінням торгово-виробничим об'єднанням, відповідно до автоматизованих робочих місць і представити систему управління торгово-виробничим об'єднанням "Харківхліб" за ієрархічним принципом, що складається із трьох рівнів управління, забезпечених відповідними АРМ. Обґрунтовано значення облікової інформації в оцінці фінансового стану торгово-виробничого об'єднання.

В другому розділі - "Методика та техніка інформаційного забезпечення процесу управління підприємством", докладно розібрано зміст сучасної бухгалтерської звітності у вітчизняній підприємницькій діяльності, що дозволяє осмислити основні принципи використання інформації, яка міститься у ній для управління бізнесом і дати рекомендації щодо вдосконалення основних її форм.

Визначені головні критерії вибору оптимального програмного забезпечення для проведення автоматизованого бухгалтерського обліку на торгово-виробничих об'єднаннях і запропонована методика автоматизації обліково-обчислювальних робіт за допомогою ППП "БЕСТ".

Зроблено пропозиції з розробки ППП "Аналіз", представлено його структуру та характеристику.

У третьому розділі - "Оцінка фінансового стану торгово-виробничого об'єднання в сучасних умовах господарювання" визначена стратегія регулювання товарообігу на прикладі торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб". Приводяться одержані з використанням ПЕОМ результати регресійного аналізу, найбільш важливі характеристики апроксимації, на підставі яких був визначений вид рівняння регресії. Одержані рівняння трендів показують тенденції зміни основних показників, що характеризують фінансовий стан аналізованого підприємства. Запропонована методика комплексної оцінки фінансового стану підприємства шляхом: порівняльної рейтингової оцінки діяльності структурних підрозділів; матричної оцінки ефективності роботи; логічної оцінки фінансового стану з використанням засобів штучного інтелекту.

3. Основні положення та результати роботи.

3.1 Розкрита роль бухгалтерського обліку як інформаційної бази управління і обґрунтовані необхідність і принципи створення інтегрованої системи облікової інформації.

Процес перебудови господарського механізму торгово-виробничих об'єднань припускає зростання ролі бухгалтерського обліку в системі управління. Дослідження ролі і місця обліку в управлінні за допомогою загальної теорії систем показує, що бухгалтерський облік становить інформаційну основу управління. Біля 80 відсотків всієї інформації, яка використовується в управлінні підприємствами торгівлі, формується шляхом ведення бухгалтерського обліку.

Аналіз суті справи дозволяє зробити висновок, що діюча інформаційна система не відповідає зростаючим вимогам оптимального науково-обґрунтованого управління торгово-виробничими об'єднаннями, що виявляється, з одного боку, в недостатності необхідних інформаційних даних, а з іншого боку, в їх надмірності і дублюванні. Це пояснюється відсутністю інформаційної взаємоув'язки різноманітних функцій управління і комплексного підходу до рішення всіх управлінських завдань стосовно до конкретного об'єкту.

Одним з напрямків підвищення ефективності системи управління підприємствами торгівлі є створення автоматизованих систем обробки даних на базі ПЕОМ. Завдяки ПЕОМ створюються широкі можливості для розвитку інтеграції облікових робіт. Розуміючи під інтеграцією реалізацію цілого комплексу взаємо-

пов'язаних завдань при збереженні автономного значення і засобів кожного із видів господарського обліку, треба мати на увазі, що завдяки інтеграції господарський облік може дати якісно нові характеристики об'єкту у порівнянні з можливостями, закладеними в кожному з них.

Створення в різноманітних сферах управління АРМ, розвиток нових інформаційних технологій в частині збору, реєстрації і обробки даних висувають перед організацією і автоматизацією бухгалтерського обліку ряд актуальних проблем, перша з яких пов'язана з використанням ПЕОМ в умовах ринкової економіки та наближенням їх до користувача-бухгалтера.

Друга проблема пов'язана з "розширенням" процесу автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах. Рішенню цих проблем, на наш погляд, можуть сприяти:

вибір найбільш прийнятної для досліджуваного підприємства середовища електронної обробки даних (на сучасному етапі існує три найбільш розповсюджених вида середовища електронної обробки даних);

вибір найбільш прийнятної для підприємства програмного забезпечення (з охоплення всієї бухгалтерії, із складу та глибини завдань, що вирішуються а також по реалізації обміну інформацією, існують програми автоматизації бухгалтерського обліку трьох рівней складності).

В ході викладення кожного виду середовища електронної обробки даних та кожного рівня складності програм надані рекомендації, які допоможуть підприємствам здійснити правильний вибір ППП відповідно до рівня вирішуваних ними завдань.

3.2 Розроблено рекомендації щодо формування облікової інформації в торгово-виробничих об'єднаннях "Хліб" в умовах АРМБ.

Масове впровадження ПЕОМ і локальних мереж в практику організаційно-економічного управління в останні роки зумовило колосальний і досі ще не задоволений попит на спеціалізовані програмні системи, призначені для автоматизації рішення задач управління. Основна частка попиту припадає на системи автоматизації бухгалтерського обліку, що викликане, на наш погляд: плутаниною законодавства; труднощістю виконання облікових процедур у фірмах, що не мають можливості утримувати великий штат бухгалтерів; відсутністю практики використання консалтингових послуг зовнішніх організацій; невисоким рівнем комп'ю-

терної кваліфікації працівників бухгалтерій. Вивчивши суть питання, зроблено висновок, що в Україні склався місткий та різнобарвний ринок бухгалтерських комп'ютерних програм, що автоматизують процеси обліку, контролю та аналізу господарської діяльності підприємства. В зв'язку з такою різноманітністю виникає проблема грамотного вибору оптимального варіанту, який забезпечив би комплексне рішення завдань конкретного підприємства.

Враховуючи запропоновані в роботі основні критерії вибору оптимального програмного забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку, торгово-виробничому об'єднанню "Харківхліб" запропоновано використовувати для автоматизації бухгалтерського обліку ІПП "БЕСТ". Ця програма являє собою мережну комп'ютерну систему, що містить всі необхідні функції і засоби для повної автоматизації бухгалтерського обліку підприємств різноманітного типу. Всі користувачі програми "БЕСТ" можуть звертатися до баз даних в режимі реального часу. Інформація, введена одним користувачем, відразу ж стає доступною іншим працюючим в мережі користувачам, відповідно до наданих їм прав, що мають багаторівневу структуру і встановлюються адміністратором системи.

Застосування ІПП "БЕСТ" дозволяє одержувати автоматизованим шляхом інформацію за всіма ділянками обліку з виходом на звітність. Крім того, функціональна побудова та можливості окремих команд (наприклад, "Аналіз руху товарів та готової продукції") частково вирішує проблему комп'ютеризації економічного аналізу.

3.3 Вироблено пропозиції з удосконалення системи показників, що містяться в бухгалтерській звітності.

Перехід до ринкової економіки, децентралізація прийняття економічних рішень, передача економічної влади підприємствам породжує непевність, ризик у підприємницькій діяльності. В таких умовах для прийняття різного роду рішень необхідно мати надійну інформацію. Таку інформацію може надати тільки бухгалтерський облік і бухгалтерська (фінансова) звітність. Організована належним чином система обліку і звітності підприємств дозволяє представляти таку інформацію не тільки для внутрішнього контролю і прийняття рішень керівництвом даного підприємства, але і для прийняття рішень сторонніми підприємствами та іншими суб'єктами підприємницької діяльності, чиї дії мо-

хуть впливати на досягнення цілей підприємства.

Проте, як показують дослідження, окремі теоретичні концепції бухгалтерського обліку не завжди вірно відбивають певні моменти господарської діяльності підприємства, що не може не приводити до логічної нестійкості фінансової звітності. Так, наприклад, після реєстрації нового підприємства на розмір його статутного капіталу передбачено складання запису: дебет рахунку 75 "Розрахунки з засновниками", кредит рахунку 85 "Статутний капітал", тобто ще до виконання статутного договору вже відбиваються права підприємства і зобов'язання його засновників. Видається більш логічним кредитувати рахунок 85 "Статутний капітал" тільки в міру його реального, а не уявного, як зараз, наповнення.

В активі балансу за підсумком третього розділу зазначені збитки, що порушує нетто принцип. Підсумок балансу з збитком не відбиває вартості майна підприємства. Збиток слід вираховувати із пасиву балансу, але не підсумовувати його з активами. Розрахунки засновниками необґрунтовано показані серед позаоборотних активів, оскільки не відомо, як будуть реалізовані внески учасників в Статутний фонд. Частіше за все вони реалізуються шляхом грошових внесків. На наш погляд, надмірною є інформація про амортизовані активи. Вважається доцільним показувати їх вартість та спрацьованість, яка вираховується з підсумку балансу. Крім того, дебіторська заборгованість ніколи не може повністю відбивати суми, що будуть реально одержані. Це пов'язано з тим, що не всі дебітори погашають свою заборгованість, а з тих, хто погашає, не всі сплачують її повністю. Тому, на наш погляд, правильно було б виділити статтю в пасиві балансу "Резерви по сумнівним боргам" і контрпасивну статтю в активі балансу, яка б відбивала суму сумнівних боргів.

Останнім часом, коли фінансова звітність про діяльність українських підприємств стала представляти інтерес для зарубіжних підприємців, настала необхідність наблизити форми звітності до вимог міжнародних стандартів обліку.

В дисертації проведено порівняльний аналіз складу та елементної структури бухгалтерської звітності, прийнятої в Україні, з передбаченою міжнародними стандартами, визначені основні напрямки її удосконалення. Серед яких - науково-обґрунтоване структурування розділів і елементів статей фінансової звітності, а також диференційований підхід до побудови звіт-

ності.

Проведено докладний розбір змісту сучасних бухгалтерських балансів вітчизняної підприємницької діяльності, що дозволило осмислити основні принципи використання інформації для управління бізнесом та контролю за збереженням власності підприємства.

Відповідно до викладених принципів в дисертації запропоновано варіант схеми сприйняття інформації бухгалтерської звітності в цілях управління підприємствами з будь-якою формою власності і для різноманітних користувачів (рисунк 1).

Рисунок 1. Модель сприйняття інформації бухгалтерської звітності для управління бізнесом.

Згідно цієї схеми передбачається сприйняття інформації бухгалтерської звітності користувачами умовно розділити на такі рівні: експрес-читання, при якому відбувається засвоєння показників первісного, самого загального уявлення про діяльність підприємства та його фінансовий стан; експрес-аналіз проводиться з метою отримання найбільш важливих аналітичних висновків про фінансовий стан справи; поглиблений аналіз надає

можливості детального уявлення про внутрішні резерви підприємства і виробки стратегічних рішень з управління капіталом. Таким чином, викладена послідовність використання інформації бухгалтерської звітності дозволяє користувачам систематизувати її для прийняття вірних управлінських рішень і обґрунтованих висновків стосовно стану та перспективних напрямків діяльності підприємства.

3.4 Запропонована методика автоматизованого аналізу господарської діяльності підприємства.

Сьогодні особливий інтерес в рамках сучасних інформаційних технологій, як в Україні, так і за кордоном, виявляється до досліджень у галузі штучного інтелекту, який, згідно з прогнозами, в наступному десятиріччі буде займати ключові позиції в автоматизованих інформаційних системах у фінансово-економічній сфері.

В дисертації визначені перспективні напрямки інтелектуальних систем та зроблені рекомендації щодо їх програмного забезпечення для аналізу фінансово-господарської діяльності в умовах утворення АРМ на підприємстві.

Вільш докладно розглянуто ППП "Аналіз" (його структура, сфера застосування і переваги у порівнянні з іншими пакетами), що є особливо актуальним, бо в нашій країні програмам автоматизації економічного аналізу і прогнозування діяльності підприємств традиційно приділялося значно менше уваги, у порівнянні з програмами автоматизації бухгалтерського обліку, хоч сфера їх застосування за кордоном наймовірно широка.

3.5 Досліджено фінансовий стан торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб" а також збудовані моделі прогнозування, що характеризують тенденції в його змінах.

Дослідження динаміки реалізації продукції торгово-виробничим об'єднанням "Харківхліб" за період з початку 1993р. по другий квартал 1995р. показало, що фізичний обсяг реалізації за аналізований період низився, хоч у діючих цінах обсяг реалізації зріс у декілька разів, що зумовлено впливом інфляційних чинників. Дією інфляції, на наш погляд, вирішальним чином зумовлена і тенденція зміни коефіцієнту еластичності, який відповідав різким стрибкоподібним зниженням на зростання цін (рисунок 2). Цей факт свідчить про невірну цінову політику, яка проводиться керівництвом підприємства, як відомо, згідно з положеннями економічної теорії, хліб є товаром, що має нее-

ластичний попит.

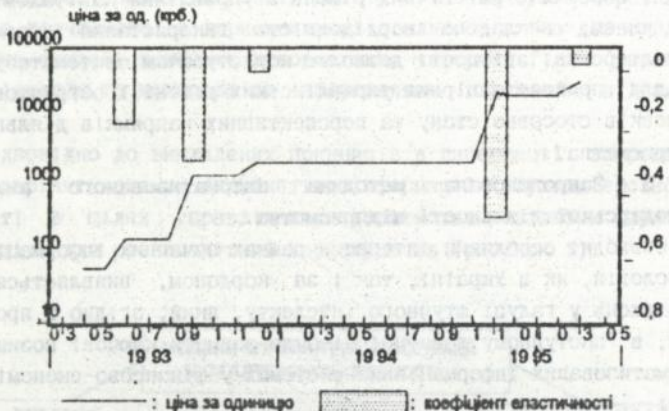

Рисунок 2. Залежність коефіцієнту еластичності від зміни цін на продукцію торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб".

Одержана в ході пргнозного аналізу модель тренду реалізації продукції торгово-виробничим об'єднанням "Харківхліб" має наступний вигляд

$$y = 725,5 - 16,2x + 2,965x^2 - 0,2242x^3.$$

і характеризує майбутнє (достатньо різке) зниження обсягу реалізації хлібу і хлібопродуктів об'єднанням "Харківхліб", що не може не вплинути на зміни у фінансовому стані аналізованого підприємства.

Відомо, що будь-яка зміна виторгу від реалізації породжує, в першу чергу, ще більш інтенсивну зміну прибутку та відповідно "порогу рентабельності" підприємства, графічний засіб визначення цього показника представлено на рисунку 3, а визначений "запас фінансової міцності" свідчить про те, що підприємство може витримати 4,47 відсотків зниження виторгу від реалізації без серйозної загрози для свого фінансового стану. Результати проведеного дослідження "порогу рентабельності" та "точки беззбитковості" аналізованого підприємства значно полегшать керівництву підприємства опрацювання стратегічних планів, особливо при необхідності реконструкції чи зміни орієнтації підприємства.

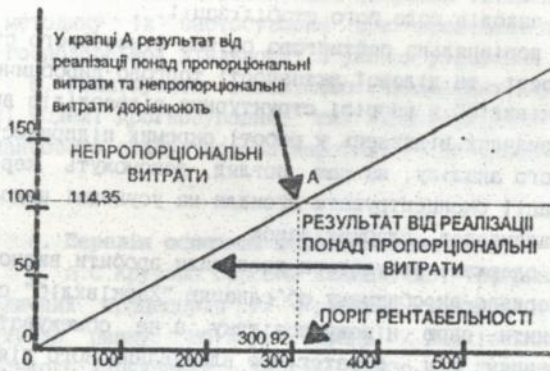

Рисунок 3. Графічний метод визначення порога рентабельності торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб".

В роботі здійснена загальна оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства за період з 1.01.93 по 1.07.95р., аналіз його фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності і платоспроможності, що дозволило розробити прогнози для аналізу по всім переліченим напрямкам на 1.10.95. В ході аналізу для характеристики різноманітних аспектів фінансового стану були застосовані як абсолютні показники, так і фінансові коефіцієнти.

Фінансовий аналіз діяльності торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб" показав, що основна маса коефіцієнтів, які характеризують фінансовий стан, знаходиться в межах норми, проте в результаті прогнозного аналізу виявлена тенденція до їх зниження, що свідчить про імовірне погіршення фінансового стану в майбутньому.

Необхідно відзначити, що використання в роботі програм комп'ютеризації аналізу фінансового стану підприємств є логічним продовженням етапу розрахунку фінансових коефіцієнтів на підставі даних бухгалтерської звітності, що відповідно позбавляє користувача від необхідності додаткового запровадження інформації при реалізації процедур комплексного аналізу.

З метою здійснення найбільш повного аналізу фінансового стану торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб" було здійснено комплексну оцінку фінансової діяльності підприємства, результати якої підтвердили припущення про імовірне погіршення

фінансового стану підприємства в разі не прийняття керівництвом радикальних заходів щодо його стабілізації.

Комплексна порівняльна рейтингова оцінка фінансового стану, рентабельності та ділової активності торгово-виробничого об'єднання "Харківхліб" в розрізі структурних підрозділів виявила наявність значних відхилень у роботі окремих підприємств. Результати такого аналізу, на наш погляд, допоможуть керівництву організації сконцентрувати зусилля на усуненні недоліків в роботі, насамперед, слабких ланок.

Крім того, одержані результати дозволили зробити висновок про те, що торгово-виробничому об'єднанню "Харківхліб" слід кардинально змінити свою цінову політику, а не обмежуватися простим підвищенням цін. Стратегічне планування його діяльності повинно бути орієнтовано на стабілізацію господарської діяльності, подолання негативних тенденцій, подальше зростання асортименту та якості продукції і як результат - зростання попиту населення, що супроводжується ростом фізичного обсягу реалізації продукції. Виникає також необхідність дослідження ринку споживачів з метою виявлення можливості його поширення. На нашу думку, для задоволення багатьох потреб, що висувуються ринком, підприємству необхідно акцентувати увагу на дрібних групах чи сегментах усередині більш великого ринку, що відповідає концепції вибіркового маркетингу і широко застосовується у світовій практиці.

3.6 Висновки.

Використання розробок і пропозицій, які викладено у дисертації та апробовано в практичній діяльності обліково-економічних служб торговельно-виробничого об'єднання "Харківхліб" свідчать, що рекомендації дають можливість:

1. Запропонувати науково-обґрунтовані критерії вибору оптимального програмного забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку.

2. Розробити рекомендації щодо формування облікової інформації в умовах АРМБ за допомогою ППП "ВЕСТ", який дозволяє одержувати автоматизованим шляхом інформацію за всіма ділянками обліку з виходом на звітність та частково вирішувати проблему комп'ютеризації економічного аналізу.

3. Проаналізувати систему показників ділової бухгалтерської звітності і розробити рекомендації щодо її удосконалення.

4. Запропонувати методичку систематизації інформації бух-

галтерської звітності в логічній послідовності її обробки і використання внутрішніми та зовнішніми користувачами.

5. Визначити перспективні напрямки інтелектуальних систем та методик їх застосування при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності в умовах утворення АРМ.

6. Реалізувати в обліково-економічних службах запропоновані моделі прогнозування, які характеризують тенденції змін фінансового стану торгово-виробничого об'єднання.

4. Перелік основних опублікованих робіт.

1. А.С.Крутова Обробка економічної інформації з допомогою табличних процесорів // Проблеми громадського харчування на шляху до ринку: Зб.наук. праць / Харківський інститут громадського харчування - Харків, 1993р. - 0,2 друк. аркуша.

2. А.С.Крутова Прогнозування діяльності торговельних підприємств // Тези доповідей міжнародної конференції / Харківський інститут громадського харчування - 1994р. - 0,3 друк. аркуша.

3. А.С.Крутова Прогнозний аналіз діяльності спеціалізованого підприємства торгівлі // Економіка перехідного періоду: проблеми та рішення : Зб. наук. праць / Інститут бізнесу - Херсон, 1996р. - 0,3 друк. аркуша.

4. Л.М.Янчева, А.С.Крутова Про комп'ютерні технології обробки облікової інформації // Зб. наук. праць / Харківська державна академія технологій та організації харчування - 1996р. - 0,3 друк. аркуша.

18 - 108

АННОТАЦИЯ

Крутова А.С. Учетная информация и ее использование в управлении торгово-производственными предприятиями.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.04. - бухгалтерский учет, анализ и аудит. Харьковская государственная академия технологии и организации питания, Харьков 1997.

Защищается рукопись кандидатской диссертации, которая содержит исследования по совершенствованию сбора, обработки и использования учетной информации для определения перспективных направлений деятельности торгово-производственных объединений.

Разработаны научно-обоснованные критерии выбора оптимальных ППП, удовлетворяющих потребностям управления. Предложена модель системного подхода к восприятию информации бухгалтерской отчетности пользователями различных уровней. Разработана методика комплексной оценки финансового состояния предприятия в целях прогнозирования его деятельности.

Ключові слова: облікова інформація, облік, управління, аналіз, прогноз, програмне забезпечення.

SUMMARY

Krutova A.S. Using the accounting information in the management of the commercial & production corporations.

Dissertation on a scientific degree of the candidate of economic sciences on a speciality 08.06.04. book-keeping, analysis and audit. The Kharkiv State Academy of Food Sciences and Management, Kharkiv 1997.

The Manuscript of the candidate dissertation contains the reserches on improving collecting, working up and using the accounting information for defining of the perspective directios of the comercial & production corporations activity. The scientific grounded criterions for choosing the appropriate software which satisfys the demands of mensgement are developed. The model of the sistematic assimilation of the accounting information accoding to the different group of users interests is sugested. The metodology of the complex astimate of the bussinasis' financial state is developed.

Basic words: accounting information, account, management, analises, forecast, software.

Нідп. до друку 25.01.97. Формат 60x84 1/16. Папір газет.
Друк. офс. Обл.-вид.арк. 1,0. Ум.друк.арк. 1,3. Ум.фарб.
Бидб. 1,3. Тираж 100 прим. Зам. 592

ДІД Харківська державна Академія технології та організації харчування
Харків-51, вул. Ключківська, 333.

318855

AB 36.899